

Orbán Balázs

Huszárvágás

A konnektivitás magyar stratégiája

(Budapest, MCC Press Kft, 2023. 288 old.

ISBN 978-963-644-042-8 nyomtatott)



Korunk legsúlyosabb kihívását a változó világrendből fakadó összetett problémák, valamint a mindebből következő bizonytalanság jelenti. A nemzetközi és hazai szakirodalom számos foratókönyvet vázolt fel a világrend átalakulásáról, ugyanakkor hiányos kapcsolati hálójára vonatkozó elméletek mélyebb szintű feltérképezése. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség politikai igazgatója *Huszárvágás* című könyve ezt az űrt tölti be. A mű összefoglalja a nemzetközi szakirodalom által felvázolt képet a változó világrendről, a konnektivitás kikerülhetetlenségéről és a stratégiaalkotás fontosságáról, de iránymutatásként is szolgál, amely a jelenlegi magyar bel- és külpolitika lehetséges irányvonalait írja le. A könyv egyfajta folytatása a szerző magyar stratégiai gondolkodásról megjelent munkájának.¹

Korunkban a nemzetközi világrend tele van válsággal és ellentmondással, amelyek szorosán kapcsolódnak a politikai hatalom gyakorlásához, a befolyásolásra irányuló magatartásához, valamint a rend magja és perifériája közötti kohézió hiányához. Térségünk államait, így Magyarországot a világ változásaiból eredő problémák a nyugati országokhoz képest fokozottan érintik.² A könyv megvizsgálja azokat a körülményeket, amelyek között a céljainkat el akarjuk érni, elemzi azt a nemzetközi környezetet, amelyben Magyarországnak a következő évtizedekben boldogulnia kell.

Az első fejezet a világrendben zajló változásokat értékeli. Orbán Balázs számos példával támasztja alá, hogy a nyugati világ által létrehozott világrend válságban van, az átalakulás jelei már egyértelműen látszódnak, mint például az, hogy a világgazdaság központja keletre tolik, így ennek következtében Kína nemzetközi politikai jelentősége is felértékelődik.

A könyv a világrend változása kapcsán *öt foratókönyvet* tárgyal, leírja, hogy ezek milyen gazdasági, politikai és kulturális változásokkal járnának. Az első foratókönyv szerint *egy unipoláris világrend érvényesülne a régi hegemónnal*, tehát a jelenleg tapasztalt nehézségek átmenetiek, és a Nyugat, élén az Egyesült Államok dominálna a decoupling (lekapcsolódás) stratégiát követve. A második scenárió szintén *egy unipoláris világrend* képét festi fel, azonban egy új hegemón, Kína töltene be ezt vezető szerepet. Harmadikként az első két nagyhatalom, tehát az Egyesült Államok és Kína osztozna a világ vezető szerepében, tehát *egy új bipoláris világrend* jönne létre. A negyedik foratókönyv *egy multipoláris világrendet* ír le, ahol a nagyhatalmak mellett a középhatalmak és a regionális hatalmak is kiemelt szerepet játszanak. Ebben a jövőképben az Amerikai Egyesült Államok és Kína mellett szerepet kaphatna India, az Európai Unió vagy akár Brazília is. Az ötödik foratókönyv *egy káoszt prognosztizál* a nemzetközi rendben, amelyben teljesen kiszámíthatatlanná válna a globális politika. A kiszámíthatatlanság jelenleg azonban legfőképp abban rejlik, hogy melyik foratókönyv fog a jövőben megvalósulni.

1 Orbán Balázs: *A magyar stratégiai gondolkodás egyszeregye*. MCC, Budapest, 2020.

2 Németh, Zsolt 2024: Hungary's Place in the Changing World Order.

The European Conservative. 2024. április 18.

<https://europeanconservative.com/articles/essay/hungarys-place-in-the-changing-world-order/>

A könyvet átölelő vezérfonalakat a szerző a konnektivitás elméletével, a kulcsállam (*keystone state*) koncepcióval, valamint a blokkosodás veszélyével magyarázza. Orbán Balázs számos alátámasztott példán keresztül mutatja be, hogy egy blokkosodott világ milyen negatív következményekkel járna hazánk szempontjából, amely egyébként nem lehet érdeke a Nyugatnak sem. Ha a nyugati nemzetközi közösség fejlett világ leválasztja vagy elválasztja magát a világ többi részétől, legfőképpen a Kelettől, saját magát gyengíti meg, amivel kiszorul a legnagyobb növekedés előtt álló és lehetőséggel kecsegtető piacokról.

A második fejezetben Orbán Balázs egy blokkosodásra épülő világrend forgatókönyvét mutatja be magyar szemszögből. Magyarország a történelem során többször került függő helyzetbe, amely nem szolgált az ország érdekeit. Részletesen és sokoldalúan értékeli a történelmi függőségünk politikai, gazdasági, földrajzi és kulturális jellemzőit, a felzárkózást gátló következményeit. A fejezetben azt vizsgálja a szerző, hogy miért nem kedvezne Magyarországnak egy blokkosodott világ, milyen stratégiával és szerepfelfogással lehet elkerülni a történelem ismétlődését. Ehhez megoldásként a stratégia tervezés fejlesztését javasolja, amely különösen fontos a kelet-közép-európai térségben a régió egyedi geopolitikai dinamikája miatt. A romló biztonsági környezetben a kelet-közép-európai térség biztonságának erősítése lehet az a hatékony eszköz, segíthet fellépni a közös fenyegetésekkel szemben.

Az utolsó fejezetben a jogász és politológus szerző a stratégiatervezésben rejülő kihívásokat, lehetőségeket írja le, különösen hangsúlyozva a konnektivitás fontosságát mint magyar kitérési stratégiát. A feladat nem egyszerű, hiszen a világ jelenlegi változásai nem kedveznek a kisméretű, nyitottságra épülő országoknak. A fejezetben Orbán Balázs értelmezi a konnektivitás fogalmát, bemutatja nemzetközi és hazai szakirodalmi hátterét, elérendő célként tűzi ki egy olyan konnektivitás fogalom kialakítását, amely egy magyar stratégia alapjául szolgálhat.

A kapcsolatok és hálózatok kiemelt jelentőséggel bírnak a nemzetközi környezetben, hiszen az esetek többségében a nemzetközi rendszer működését a kölcsönös függőség határozhatja meg. Az országoknak nem elég egy típusú kapcsolatokra koncentrálni, hanem az összes kapcsolatot egyszerre, mint egy hálózatként kell azokat értelmezni, abban gondolkodva kell a kapcsolatok fejlesztésére fókuszálni. Útravalóként az olvasó megismerheti a magyar konnektivitás 12 pontját (érték alapú építkezés; koalíciószervezés; befektetések ösztönzése; legyenek nemzeti bajnokok, kitérési szektorok; fejlett infrastruktúra; a régió megszervezése; építs a fiatal nemzedékre; legyen az ország találkozási pont; biztonság; érdekalapú külpolitika; a béke támogatása) is.

A könyv zárófejezetében a keystone state fogalmát is mélyebben megismerhetjük. Orbán Balázs szerint egy kulcsállam egyedülálló helyzete miatt kulcsfontosságú szerepet játszhat a globális rendszerben. Az ilyen államok a globális rendszer „varratáinál” helyezkednek el, közvetítőként szolgálhatnak a különböző nagyhatalmak között, valamint átjáróként működnek a különböző államblokkok között. Közép- és Kelet-Európa szempontjából egy ilyen államnak geopolitikai helyzete és történelmi kontextusa miatt különösen fontos szerep tulajdonítható. Egy ilyen ország döntő szerepet játszhat a régió erőegyensúlyának és stabilitásának fenntartásában. Egy keystone state feladata tehát kettős: amellett, hogy saját régiója alakításáért is felel, kiterjedt kapcsolatokkal is rendelkezni kell az egymás ellen ható erők felé. Orbán Balázs meggyőződése szerint Magyarország alkalmas erre a szerepre, amelyre földrajzi helyzete, politikai értékállalása, a blokkosodás elutasítása, valamint a magyar állam stabil működése predesztinálja.

Összefoglalva, a könyv egy rendkívül értékes forrás mindenki számára, aki érdeklődik a nemzetközi és regionális politika iránt, és szeretne mélyebb betekintést nyerni az aktuális magyar bel- és külpolitikai helyzetbe. Hiánypótló munkáról van szó, amely nem csak elméleti ismereteket nyújt, hanem gyakorlati útmutatást is adhat a döntéshozóknak és a politikai elemzőknek egyaránt. De könyv mindazok érdeklődésére számot tarthat, akik érdeklődnek a magyar stratégia-alkotás elméleti és gyakorlati kérdései iránt.

Nyilas Laura